Mājas Draugs

2. gads Jūlijs, 1951 7./17./nr.

ES NEKAUNOS KRISTUS EVANGELIJA: TAS IR DIEVA SPEKS.
Mākslinieka ANŠA BERZIŅA zīmējums Pāvila vēst. romiešiem 1. nod. 16. pantam.

KRISTAPS VALTERS JR.

VARONĪGAIS NIHILISTS

JAU kopš senseniem laikiem cilvēki vērušies zvaigznēs, gan zīlējot tautu un cilvēces likteņus, pareģojot nākotni, gan meklējot ceļu tuksnešos un jūrās. Senie cilvēki to darīja ticēdami, ka atrodas kosma centrā un tāpēc pelna īpašu dievu ievērību un gādību. Sevišķi spilgta un izteikta šāda reliģiska augstvērtības sajūta bija viduslaiku cilvēkam. Zeme toreiz tika uzskatīta par skatuvi, uz kuras norisinās lielā pasaules drāma, kas bija sākusies ar pasaules radīšanu un cilvēku izdzīšanu no paradīzes un kuras finālā cilvēki atkal savienosies ar mūžīgo Dievu. Zvaigznes, saule, mēness bija tikai rampu ugunis, kas apgaismoja šo drāmu. Dievs pats, neredzams mājodams savu eņģeļu vidū debesīs, bija šīs drāmas režisors, kam visi uzticējās un paļāvās, kaut arī Viņa rīcība daudzreiz nebūtu saprotama. Tam viņi sūdzējās arī par savām ciešanām un netaisnībām. Dievs bija šo cilvēku p a m a t s, s t i p r ā p i l s.

Modernais, mūsdienu cilvēks, neraugās debesīs, lai tur saskatītu ''Dieva goda krēslu'', bet gan lai mērītu zvaigžņu attālumus gaismas gadu tūkstošos un miljonos, analizētu to spektrus, aprēķinātu masu un temperatūru. Modernais cilvēks zina, ka Zeme ir tikai sīks un niecīgs kosma puteklītis. Viņš vairs neiedrošinājas cerēt, ka visu sauļu sistēmu un miglāju Radītājs varētu uzlūkot viņu kā centrālo radījumu. Tas taču, tā viņam šķiet, būtu tikpat smieklīgi, ka ja kāda lapu baktērija iedomātos, ka ir ne vien meža, bet visas zemes centrs, un viņas lapas iznīcināšana jau nozīmētu pasaules galu. Modernajam cilvēkam šķiet - ticēt Dievam esot milzīga illūzija, kas atraujot cilvēku no dzīves īstenības un ievilinot māņu un sapņu pasaulē.

Līdz ar veco p r i e k š s t a t u par pasauli sabrukuši arī vecie, drošie pamati, stiprā pils, vecais pasaules u z s k a t s.

Modernais cilvēks dzīvo viens un atstāts uz zemes, šīs mūžam zaļās nemieru zvaigznes, bezgalīgajā telpā, kur šur tur miljonu gaismas gadu attālumā šūpojas vientuļas mirdzošas salas - zvaigžņu miljardi.

Pazaudējis veco, drošo pamatu, stipro pili, modernais cilvēks tomēr neliekas būt izmisis, salauzts, nespēcīgs. Viņa stāja dzīvē, darbā un sabiedrībā daudzreiz šķiet pat varonīgāka, brīvāka, simpatiskāka nekā viņa priekštečiem. Viņš tāpat rada kultūras sasniegumus, māksla un zinātnes vērtības, cīnās, jā pat nežēlīgi cīnās, par savu eksistenci, nesatricināms, pat dažreiz smiedamies un ar humoru, stāv kara ugunīs un bumbu krusā, palīdz cietējiem, cik tas ar modernās medicīnas līdzekļiem iespējams. Viņš nesūdzas par dzīves ciešanām un likstām, nelād un nezaimo likteni. Jautājumi: ''Kāpēc Dievs to pieļauj'' vai ''Un Dievs klusē!'' viņu nemaz nenodarbina. Kapēc gan jautāt, žēloties, protestēt, ja tas viss pieder vēl vecajam pasaules uzskatam! Franču eksistenciālists Sartrs teic: ''Dievu nevajag apkarot, viņu vajag aizmirst.'' Modernais cilvēks ir un g r i b b ū t īsts zemes dēls, b e z zvaigžņu dvēseles, kam zemes ziedi ir pēdējais un viss.

Visgrūtāk, protams, modernajam cilvēkam ir nāves stundā, jo tad arī viņš redz, ka zemes ziedi neapmierina, ka vajadzīgs arī kaut kas no mūžības gaismas. Bet arī tad modernais cilvēks nezaudē savu stāju, lai arī kā viņa sirdī izskatītos, viņš mirst klusi bez vaidiem un nopūtām, bez cerībām. Kā vasaras naktī rasainajā zālē izdziest, uz brīdi gaisā pacēlies jāņtārpiņš, tā šķiras no dzīves modernais cilvēks. Visuzskatamāk šo cilvēku varētu salīdzināt ar Pompejas karavīru, ko aizmirst nomainīt sardzē, vulkāna lāvas masām aprokot šo pilsētu, un kas tad vienkārši paliek stāvot savā vietā. Šādai šķietamai varonībai nav nekāda garīga pamata: ne mocekļa un varoņa patosa, ne ideoloģijas, ne idejas, kas piešķirtu viņa nāvei nozīmi un jēgu. Gluži otrādi - visapkārt ņirdz nejēdzība un chaoss, un tomēr viņš paliek stāvot savā sardzē. Varbūt tāpēc, ka tas šai brīdī visvienkāršāk.

Un tāds ''v a r o n ī g s n i h i l i s t s'' ir modernais cilvēks.

Šis cilvēks, kam nav vairs nekādu ideju, ''metafiziskas aizmugures'', kas vienīgi dzīvo, lai eksistētu ir vislielākais drauds rietumu pasaulei šai laikā. Neticība un vienaldzība, morāliska glēvulība iekšēji sagrauž rietumu kultūru un spēkus cīņai pret komūnismu, kam, kaut arī maldīgas un velnišķīgas, tomēr ir idejas un cīņas mērķi. Kaut kas ir jādara un tūlīt, jo citādi var būt par vēlu. Tas ir modernās teoloģijas un visu kristiešu lielais un degošais pienākums un uzdevums. Šīs pašas briesmas apdraud arī latviešu trimdas sabiedrību un sevišķi jaunatni, kas, augot un skolojoties rietumu tautās, līdz ar vērtīgajām kultūras īpašībām, uzņem arī mūsu laiku cilvēku deģenerējošās domas. Ir jāmeklē ceļi, kā modernajam cilvēkam tuvoties, lai tam atdotu atpakaļ pazaudēto pamatu, drošo pili, vestu atpakaļ pie Dieva. Veltīgi būtu mēģināt pierādīt šiem cilvēkiem, ka tas pasaules attēls, ko rāda modernā astronomija, fizika, ģeoloģija nebūt nav pretrunā ar Svēto rakstu ziņām un atziņām. Bez panākumiem paliktu arī protesti un brīdinājumi par sacelšanos pret Dievu un ētsiko normu ignorēšanu. Nē, šādā ceļā panākumu nebūs. Lielais vācu teoloģijas profesors Kārlis Heims savā grāmatā ''Dabas zinātne un ticība'' rāda, ka modernās zinātnes veidotaja pasaules priekšstatam pretī jāliek kādas citas, ī s t ā s reālitātes tēls. Vai mēs, kristieši, to spējam?

MĀCĪTĀJS KĀRLIS KRONIS

Elles vārtiem nebūs uzvarēt

(MĀJU DIEVVĀRDIEM)

Meld.: Ak Jeruzaleme, mosties.

KRISTUS DRAUDZE, DROŠI STĀVI UN NEBEDĀ PAR ELLI, NĀVI, TAVS STŪRA AKMENS JĒZUS IR! KAUT GAN BEDU VĒTRAS CEĻAS, UN BEZDIEVĪBAS VIĻŅI VEĻAS, TAS KUNGS PATS VISAS LIETAS ŠĶIR. VIŅŠ SAVEJIEM STĀV KLĀT UN VAR TOS DROŠINĀT GRŪTĀ BRIDĪ; KUR VIŅA BALSS, TUR BRIESMĀM GALS, UN DROŠUMS ATKAL SIRDĪ MĪT.

SAVAS MANTAS DROŠI SARGĀ UN NEBĪSTIES AR' LAIKĀ BARGĀ, PRET BRIESMĀM TEV IR ZOBENS TRĪTS! SVĒTS LAI TEV IR GODS UN TIKUMS, LAI NEGROZĀMS STĀV DIEVA LIKUMS, LĪDZ AUSĪS VIENREIZ JAUNAIS RĪTS. TUR VISI GLĀBTI KĻŪS, SVĒTS MIERS UN LAIME BŪS DEBESS NAMĀ; TAD TEIKSIM MES, CIK SIRDS VIEN SPĒS, KA VARAM SVĒTO PULKĀ BŪT.

(J. Ermanis, Dz. grām. 501).

Teksts: Mat. 16, 18(b)

SĀRTS ir kardināla purpurs, kādā tērpjas septiņdesmit augstākie priesteŗi Romas katoļu baznīcā, vīri, kuŗu krēsli likti tikai vienu pakāpi zemāk puslokā ap viņu baznīcas galvas augsto sēdekli. Un kad viņi pulkā noliecas gaišajās zālēs, sveicināt savu vienīgo zemes pavēļu devēju, kam pēc viņu sprieduma ir dievišķā pilnvara, vai kad viņu pulks noliecas mūžības priekšā, to godinot un tai kalpojot savā amata spēkā sv. Pēteŗa katedrālē - tam vajaga izskatīties tā, kā veca vīna krāsā dzirkstot, vienās ogās laistīdamās, sērmūkšu birze vēlā rudenī liektos pa vējam, kad šī debess lielā dvaša iet pāri zemes lietām.

Vēl sārtāks šķiet šis purpurs, ja uz tā pilienu pēc piliena ir ritējušas mocekļa asinis, kuŗās par visskaistāko un vismīļāko upuri savam tālajam Valdiniekam tur augstībā, svētā vietā, likuši par slavu uz dzīves altāŗa šī purpura nesēji. -

Smags ir kardināla purpurs. Zem tā ir dažkārt salīkuši plati un stipri pleci, kas nava gan guruši, nesot laicīgās mantas smagās nastas, ne vakaros surstējuši, atliecoties no grūtu darba dienu nebeidzamā jūga, bet ko māca lielais atbildības svars par dzīvajām dvēselēm, ko šie sava debesu Kunga kalpi uzskatījuši par sev uzticētām un kas viņiem uzticējušās. Vēl smagāks tak šis purpurs kļūst piesūcies mocekļu asins.

Kardināla Mindcentija vārds nu vairs reti kādreiz ar pāris sīkām rindām ir pazibējis dienas preses slejās. To kā pret klinti uzlēkušu vilni, kas, atpakaļ krītot, sadrūp spožās lāsēs, ir apskalojuši citu, jaunu vārdu plūdi. Un varbūt tikai tad, kad šis sen jau fiziski un garīgi salauztais cīnītājs un cietējs - vienalga, aizrestotā kamerā uz salta cietuma klona vai klusos toņos izbalsinātā telpā slimnieka gultā - būs pēdīgi beidzis ciest savas elles mokas, viņa priekšā vēlreiz nolieksies galvas ne tikai ticīgajiem viņa baznīcā, bet viņa vārdu godam daudzinās arī tie, kas citādi lūgušies, kas savādākā izpratnē kalpojuši Kristu.

Latviešu zemnieka svārks tik ļoti bieži ir bijis pelēcīgs, gan tad, kad viņš ir svīdis pie darba, gan tad, kad, svētkiem posdamies, viņš ir meklējis skapī savu vislabāko goda drānu. Šīs krāsas dēļ par viņu pašu reizumis ir smīnējuši, tās dēļ laikiem bargi nīduši, bērniem, kļūstot pasaules gājējiem, tā ir šķitusi par viņu kaunu, bet viņš pats ir gribējis pastāvēt un palikt pasaulē savā vietā, kur to licis Dievs, ar lepnumu pieņemdams sev par zīmi vārdu: pelēkais. Jo tāda pati bieži izskatījās arī viņa tīrumu aŗāmā zeme pavasarī un rudenī, tāda nereti bija viņa istaba un gaŗkūļu salmiem jumtā vectēva laika rija no senčiem mantotajās mājās; un, cietā darbā nesaudzīgi ārdēts un pats kļuvis brīžiem ārīgi jo salts un ciets, sevī slēdzis tīru sirdi, viņš pats no tālienes varēja likties kā liels, pelēks kupices akmens, uzkucies ežmalā sava lauka galā, ko grūti kustināt un vēl grūtāk šķelt.

Bet arī uz šīm pelēkajām drēbēm ir kritušas karstas moku lāses purpura krāsā kā kaislu pirkstu plūktas sārtas asteres ziedlapas. Tas bija toreiz, kad vēl sāpēja vagara spieķa belzieni muižā, kad, savā dārzā pie ābeles pieliktam, negāja gaŗām soda ekspedicijas lode, kad viņam nācās, pazaļgani pārkrāsotu, pelēko vadmalu uzģērbt, šūdinātu kaŗavīra formā, kad, desmitiem tūkstošu citu pulkā, kuŗi viens par otru vairāk noskranduši, no viņa drānām bija atlikušas tikai irstošas driskas, brienot moku ceļus pa krievu saltās, mūžīgās ziemas zemi.

Lāse krājas pie lāses, un viena sārtumā kvēl tumšāk un krāšņāk par otru, līdzīgi kuplām jūŗas lilijām zem ziliem ūdeņiem un - kas gan zina, tikai Visuaugstākā acs to redz - varbūt mūžības priekšā zvīļāk par dažu purpura tērpu mirdz pelēkanais latviešu zemes rūķa pašaustais svārks, un šis neskolotais vīrs ir tik līdzīgs svešajam, augsti mācītajam kardinālim savā nelokāmajā pārliecībā, savā ticībā, savā asinsliecinieka patiesībā. Viņa vārdu nesauc pa radio, nelasa avīžu pirmajās lappusēs, nē, to nekur nedaudzina. Par viņu sāp sirds tikai viņa paša bērniem vai miesīgiem vecākiem, vai vēl kādiem, kas viņu personīgi pazinuši un kurus varbūt jau rīt gaida tas pats liktenis, kas panācis šo brāli un draugu. Viņa vārds pasaulei nenozīmē absolūti neko. Kaut gan caur tās elles vārtiem vinam bija jāiet. Bet viņa vārdu Dieva valstī ieraksta dzīvības grāmatā, tur, kur pirmajās

rindās ir stāstīts par Stefana galu un kur tad pēc tam ir rakstīti tūkstoši un simtiem tūkstoši. Vārdu ar latvisku skaņu tur netrūkst.

Tie ir visi tie ļaudis, kuŗiem nācies iet cauri elles vārtiem jau šeit virs zemes, un tie, kas viņiem šo ceļu vēlējuši un sprieduši, ir īsu brīdi priecājušies, ka viņu pretiniekus paņem tumsa un no nāves tumsas vēl neviens mirstīgais nav nācis ārā, no jauna ieraudzīt dienas gaišumu. Bet mūžīgā Tēva tālā, stiprā roka viņiem ir cēlusi valļā kādus citus vēl augstākus vārtus, debesu vārtus, un tie ieiet nebeidzamā dzīvībā, kas nāvi un elli bijuši gatavi ciest un cietuši un viņu vārdiem ir mūžības vērtība. Ne tikai atsevišķas personas - lielas personības kā pirmais kristiešu asinsliecinieks Stefans pirms vairāk kā 1900 gadiem, kā kardināls Mindcentijs, viens no pēdējiem mocekļiem Pestītāja krusta dēļ, ne tikai atsevišķas tautas, kā kādreiz armēņi islama ticīgo vidū vieni ieslēgti ar Kristus vārdu, kā mūsu tauta līdz ar daudz citām tagad Kremļa ļaunās ēnas baigumā, ne tikai atsevišķas paaudzes šinī vai kādā citā laikmetā ir bijušas spiestas zemu jo zemu liekties un līkt, ejot caur elles vārtiem, bet liekas, ka tie būtu kādi bezgala dīvaini rēgu vārti, arvien kā dzīvi auguši un auguši, un tagad viņu stabi ir ierakti pašos pasaules galos, viņu palodas kā tumšas līnijas skatam šķir un neļauj vairs brīvi saredzēt debesis un viņu melnās velves dziļumā kā milzu mutē pazūd dzīvības bez skaita, bez ziņas. Uz tiem kādreiz maldina un vilļ uzraksti par paradīzi virs zemes, par humānisma gāru, par cilvēkmīlestības pasauli. Un jo vairāk to pamatus skalo cilvēku raudātās asaras, jo vairāk tos grib sagāzt vaidu un rūgtu lāstu svars, jo drošāki, augstāk un plašāk tie liekas paceļamies.

Un Kristus taču teica: "Elles vārtiem... nebūs uzvarēt."

Ir pētnieki, kuŗi apstrīd, ka šinī un nākamajos šīs nodaļas pantos rakstītie vārdi būtu Jēzus Kristus paša teikti. Tos viņa mutē licis vēlāk evaņģelists, stāstīdams par mūsu Pestītāja dzīvi un mācību.

Mēs atstāsim šo spriedumu izšķirt universitātes katedrai, tur ir vieta zinātniskiem strīdiem. Lūdzēju pulkā daudz lietas un parādības apsprież un vērtē citādi kā gudru vīru sapulcē. Bet kā vienādi tā otrādi - paliek spēkā viena patiesība: tā tiešām ir Kristus doma, kas te rakstīta, lai viņš kā būtu to izteicis, evaņģelijā minētos vārdos vai mazliet citādi. Tā ir Kristus doma - viena no Viņa sludinājuma pamatatziņām - Viņa vārdā nosauktās redzamās baznīcas stiprā klints, uz kā šī baznīca pasaulē celta - "Elles vārtiem... nebūs uzvarēt"! Ko nozīmē šis vārds?

Tas nozīmē, ka patiesībā ir vēl kāds cits vārds, kas sešas reizes atkārtojas Bībeles pirmajā lapā: "Un Dievs redzēja to labu esam" un kur septīto reizi, radīšanas stāstu beidzot, stāv rakstīts: "Un Dievs uzlūkoja visu, ko Viņš bija darījis, un redzi, tas bija ļoti labs."

Tāda ir pasaules būtība un tāds ir arī cilvēks. Bez nolādējuma drausmas un bez Kaina zīmes pierē. Uz tā dibinās dzīve, un cita pamata tai nevar būt. Tas ir milzīgais, vienreizīgais optimisms - ka viss ir labs, kas tik ļoti raksturīgs Kristus mācībai. Un ļaunais, ko Pestītājs kādā citā gadījumā ir salīdzinājis ar nezāli kviešu druvā, tas ir tikai dzīves liekie sārņi, kas laiku gaitā ķeŗas visam klāt, rūsa, kas sāk skrubināt gadiem nevienas rokas neskartu metallu, putekļi, kas pret vakaru sakrājušies uz celinieka kurpēm, kad visu augu dienu jūdzēm tālu iets. Bet tas nav saistīts ar būtisko mūsu daļu, tas nepielīp, rūsu nokodina ar stiprām zālēm, putekļus un liekos sārņus aizskalo tīri ūdeņi. Ļaunais paiet - tas ir nepastāvīgs, nenoturīgs, nejaušs. Labais paliek vienmēr, jo "viss bija (un ir, un būs) ļoti labs."

Bet visapkārt sev dzīvē mēs taču redzam, ka tā nav. Un ne jau tikai šinī 20.g.s., kas nu jau pāri pusē, bet visos vēstures posmos, tiklab toreiz, kad lielais Nācarietis vēl nebija nācis šai dzīvē un daudzkārt pēc tam, kad Viņš atkal bija šķīries no šenes - tā nava bijis. Tik tagad brīžiem šķiet, pašiem savu laikmetu dzīvojot līdz, ka elles vārti pasaulē nekad vēl nav stāvējuši tik plati vaļā, ka nekad vēl viņi nav aprijuši tik bezgala lielu skaitu ļaužu, pat tautu kā tagad, mūsu dienās. Kāds dziļš kontrasts atkal starp rakstiem, mūsu Svētajiem rakstiem un faktu, īstenību, kāda neizlīdzināma nesaskaņa starp ticību un pieredzi!

Vai Jēzus Kristus ţiešām būtu bijis fantasts, kas caur dzīvi staigājis tikai kā pa nebeidzamu, lielu un skaistu sapni, ar pāri zemes lietām vērstām acīm redzēdams vienīgi debesu un mūžības tāles? Kuŗš, nerēķinādamies ar cilvēka dabas īstenību, riskējis pārvērst visu dzīvi pēc sava prāta, kā Viņam to Dievs licis saprast? Tā karstā sirds, par kādu Viņu godā kāds jaunāku laiku slavens teologs, karstā sirds, vīrs, kas nekavējās viens vienīgs pārdroši mesties pasaules vēstures riteņa spieķos, lai to nevis apturētu, bet liktu tam griezties pretējā virzienā. "Un," tālāk apmēram tā saka šis zinātnieks un arī ticētājs reizē, "Viņš pats ir saplosīts un ritenis nav apstājies savā gaitā, bet Viņa pieskāriena zīmes šim ritenim ir neizdzēšamas, mūžīgas." Vai tikai tas vien ir mūsu Kristus? Nē.

•

Vai Viņa mācībai, ko glabā evaņģeliji, ko sludina draudzēs, kuŗa, būdama reizē debesu lietu pasludinājums, ir un paliek arī dzīves mācība - stāsts par zemes lietām, padoms Dievam līdzigi radītajam cilvēkbērnam, kā savu ceļu šai saulē godam nostaigāt, lai mūžības priekšā sevi neizdzēstu uz iznīcību, vai šai mācībai arī ir spriests jo daudzu ideju liktenis - dzīvē viscaur neattaisnoties, jā, pat palikt no tās pavisam šķirtai un sedeldēt gaužam reti atvērtās grāmatās, kuŗu gudrības varbūt tikai studentiem jāzina pārbaudījumos, lai tad pēc īsa laiciņa tās atkal aizmirstu, kamēr āra pasaulē notiek tas, kam jānotiek? Vai tikai tā ir Kristus mācība? Šī ideja - pati sevī ar nāves zīmi? Nē.

Vai Viņa krustam ir vieta tikai tur, kur to norobežo no dienas un dienas darba, kur to iežogo ar mūra vai dzīvu koku sētu, paceļot ģievnamu torņgalos un liekot uz mirušo kapiem? Vai mūsu ikdienai šī zīme ir gluži lieka, ka ar to mierīgi varam nerēķināties? Viņu ir mēģinājuši iznīcināt, apsmiet, aizliegt. Pret to ir izcīnīti nikni kaŗi, tā ir paciesta ar nepatiku. Bet uzvarējis to nav neviens. Bez skaita ir to, kuŗiem tās ir vajadzējis un vēl vajadzēs. Vai tad Kristus zīme ir tikai ārpusdzīves simbols? Nē.

Viņš pats, Viņa mācība un Viņa zīme ir p a t i e s ī b a. Tāda patiesība, kas kādreiz ir par grūtu, lai to saprastu lielie un gudrie, un augsti mācītie ar savu salto prātu. Bet lai tai ar visu savu dvēseles spēku pieķertos vientiesis un mazais bērns, kuŗiem tā pati atklājas. Tā ir tāda patiesība, kuŗa nepazīst par sevi stiprākas pretvaras un kuŗai pieder visa nākotne. Tā ir mūžības, Dieva patiesība. Un viens šīs patiesības lielais vārds ir:

''Elles vārtiem... nebūs uzvarēt.'' Kaut tik daudziem pa tiem jāiet jau šinī dzīvē. Kaut tie būtu cilvēku pašu gribas un roku uzcelti pāri visai pasaulei. Kaut to ēna žņaugtu un slāpētu arī mūsu un šī laikmeta dzīvi.

Bet visi tie, kas liekas šais vārtos zūdam, tērpti mocekļu sārtā, smagā un skaistā purpurā - vai kardināls savā dārgajā rotā vai mazas tautas zemes arājs savos vienkārši pelēkajos svārkos - neaiziet uz nīcību, bet ieiet atvērtās debesīs, lai noliektos Dieva Kunga priekšā, kas tos apsveic ar Stefana zelta vainagu rokā. Jo viņu mīlestība ir bijusi vislielākā, savu dzīvību nodot, lai citiem palīdzētu dzīvot. Un no viņu purpura nemierīgajām krokām sārta blāzma plaiksnās debešos, kuŗi no tās kvēlo lāsmainām par kāvu kumeļu jātnieku ņirboņu bargos laikos un šķiļas spožāk par zibšņu sārti dzeltenajām strēlēm debesu dusmības brīžos, - no šīs blāzmas Dievs Kungs reiz veidos jaunu dienu pasaulei un cilvēcei, dienu, kuŗas gaisma izspīdēs cauri elles vārtu tumsas dziļumam un to apklās.

''Mocekļu asinis ir sēkla,'' teica jau Tertulians, baznīcas tēvs kristīgās ēras sākumos. Kad šai sējai būs reiz klāt pļāves diena, tad tās kūlīši un viņu sanesēji redzēs Kristus patiesības īstenošanos un tērpsies cildenības purpurā visi, kam būs atņemts tad asins smagums un sarkanīgais baigums, bet kas viegli un glāsaini vizēs, kāds ir ienākušos aveņu krūms.

''Elles vārtiem... nebūs uzvarēt.''

Meld.: Mums pestīšana atnāca.

ES NEKAUNOS TĀ VĀRDA DEĻ, KO JĒZUS SIRDĪ KAISA, NO TĀ SIRDS BĒDĀS PRIEKU SMEĻ, TAS MANI VAĻĀ RAISA NO MĀŅIEM, BĒDĀM, BAILĪBAS UN PAT AIZ NĀVES TUMSĪBAS MAN RĀDA MIERA MĀJAS.

ES NEKAUNOS TO CEĻU IET, KO JĒZUS KRISTUS GĀJA. TUR NĀKAS SVIEDRUS, AS'RAS LIET, PIRMS TOPU TEVA MĀJĀ. TAS MANI CIŅĀ IEVEDĪS, BET, PA TO EJOT, NEZUDĪS MAN CERĪBA UN GAISMA.

(Dz. grām.490).

Zinātne un reliģija

VIENS no šolaiku lielākiem amerikāņu zinātniekiem, Nobeļa prēmijas laureāts Roberts A. Millikans savā autobiografijā izteic domas arī par zinātni un reliģiju. Lasītāju it sevišķi var interesēt tas, ka tur izteiktas domas nav tikai Millikana paša personīgais viedoklis vien, bet zem tā parakstījušies vēl daudzi citi amerikāņu zinātnieki.

Millikans iesāk ar aizrādījumu, ka diezgan plašās aprindās pastāv nepareiza doma it kā zinātnieki būtu caur un cauri bezdievīgi un pret reliģiju noskaņoti, vai arī - ka reliģija un zinātne viena otru izslēdz. Zinātne un reliģija, pēc Millikana un viņa daudzo domu biedru uzskatiem, nav divas viena pret otru karojošas gara pasaules, bet viena otru papildina.

Reliģijas un zinātnes attieksmes viņš izteic sekojošā, īsā formulējumā: ''Zinātnes mērķis ir bez jebkāda veida aizspriedumiem un dogmām izzināt dabas likumu un lietu sakarības. Vēl nozīmīgākais reliģijas uzdevums, no otras puses, ir izveidot tos ideālus, pēc kuŗiem cilvēcei jātiecas.'' Kā zinātgriba, tā tieksme pēc labā un dievišķā ir divas vitālas, cilvēka dvēselē dziļi ieskaņotas dziņas. Abas tās nepieciešamas dzīvē, abas nepieciešamas progresam un ceļam uz labāku cilvēces nākotni.

Jāatzīmē te vēl svarīgais fakts, ka zem augšminētā zinātnes un reliģijas formulējuma parakstījušies daudzi garīdzniecības pārstāvji, bīskapi un garīgo koledžu prezidenti.

Dabas zinātņu ārkārtīgie panākumi vienam otram, kas nespēj lietas vispusīgāk skatīt, ir radījuši pārliecību, ka vienīgi zinātne ir nozīmīga, ka vienīgi zinātne var dot apmierinājumu un lielo, garīgo prieku. Zinātne tomēr nemaz nepieskaras jautājumiem, kas cilvēka dzīvē visnozīmīgākie, jautājumiem par dzīves jēgu, par to, kādiem mums jābūt. Jau tas vien, ka par spīti šiem gluži fantastiskiem sasniegumiem zinātnē un technikā, cilvēce cieš gluži tāpat kā senāk, pierāda, ka zinātne vien nespēj cilvēci vest pie gaismas. Tā pati zinātne un technika, kas cilvēkam dod rokās milzīgu varu pār dabas spēkiem, kas dod tam ērtības, ieročus cīņā pret slimībām un lietu izpratnes gaismu, tā pati zinātne un technika nes līdzi iznīcināšanas līdzekļus, jaunus draudus, jaunas ciešanas. Lai arī cik augsti attīstīta būs technika un medicīna, no ik uz soļa draudošām briesmām tās cilvēku pasargāt nespēj un nespēs. Zinātne cilvēka garu padara bagātāku, atklājot gluži jaunas īstenības puses, gan bezgala mazo atomu, gan tālo zvaigžņu pasaules, bet zinātne nespēj dot dvēseles mieru.

Grūts un neatbildams ir jautājums cik laimīgi ir lielie zinātnieki, un cik laimīgi ir reliģijas pārstāvji. Vēl grūtāks ir jautājums, cik stipri un nešaubīgi savā ticībā ir vieni un otri, cik liels ir īsti ticīgo skaits. Kultūrvēsturnieki apgalvo, ka rietumzemju gara pasaule ciešot no neticības, no šaubām. Bet ja tas tā ir, tad šo šaubu pamats gan reti ir zinātnes noskaidrojošie slēdzieni par dabas procesiem, bet 20. gadsimta vēsturisko notikumu traģisms. Nekad vēl pasaule nav piedzīvojusi tādas asiņu, ciešanu un moku bezmērības, kā slavenajā mūsu 20. gadsimtā. Un šo bezgalīgo mocību sekas ir daudzu gaišāko rietumpasaules galvu šaubas par dievišķo virsvadību.

Un tomēr, arī šie lielie šaubu gari nav saucami par bezdievjiem un pretreliģiskiem cilvēkiem. Ja par pamatu ņemam augšminēto Millikana formulējumu par reliģiju, tad tam varēs pieslieties arī visi tie, kas šaubās, bet grib atrast patiesību, grib saskatīt dievišķo gaismu. Nozīmīgākais, izšķirējs apstāklis te - kurp tiecamies. Cilvēka griba izšķiŗ viņa ceļu. Ideāls var palikt nesasniegts, bet mēs varam tam tuvoties.

Prof. Dr. -ns.

Luteriskā baznīca Amerikā

IV. PAŠREIZEJAIS STĀVOKLIS, TURPINĀJUMS.

2. */** AMERICAN LUTHERAN CHURCH (ALC), vācu izcelsmes, dib. 1930.g., apvienojoties trim sinodēm (Synod of Ohio and Adjacent States, Synod of Buffalo, Synod of Iowa and Other States). Pirmā no minētajām sinodēm izauga no Pensilvānijas ministrijas, kas aprūpēja arī jaunos kolonizācijas apgabalus uz rietumiem no Pensilvānijas. Tā kā šo apgabalu mācītājiem bija grūti uzturēt sakarus ar Filadelfiju, kur bija Pensilvānijas ministrijas sēdeklis, tie sākot ar 1812.g. sanāca uz īpašām reģionālām konferencēm, kas 1818.g. pārvērtās par neatkarīgu sinodi. Abas pārējās ALC konstruējošās sinodes radušās 1845. resp. 1854.g. no t.s. vecluteriešiem, kas izceļoja no Prūsijas, pretojoties uzspiestajai ūnijai ar reformātiem, un nevarēja dogmatiskā ziņā pilnīgi saprasties ar Misūri sinodi (sk.7.pkt.). Atšķirībā no Apvienotās luterāņu baznīcas (sk. 1. pkt.) ALC reprezentē vēlākos vācu ieceļotājus vidējos rietumos, kas dogmatiskā ziņā bijuši konservātīvāki par viņu tautiešiem austrumos. - ALC ir iestājies viens latviešu mācītājs, kas aprūpē 3 amerikāņu draudzes Ziemeļdakotā. Latviešu mācītāju emigrāciju ALC nav atbalstījusi. - ALC prezidents: Rev. Henry F. Schuh, LL.D. - Birojs: 57 E. Main Str., Columbus 15, Ohio. - Oficiozi: The Lutheran Standard un Kirchenblatt.

3. */** EVANGELICAL LUTHERAN CHURCH (ELC), norvēģu izcelsmes, dib. 1917.g., apvienojoties trim sinodēm: a) Hauge's Norwegian Evangelical Lutheran Synod of America, b) Norwegian Lutheran Church in America, c) United Norwegian Lutheran Church. Norvēģu emigrāciju ievadīja 1825.g. kāds norvēģu tautības kveikeris, un tā strauji pieauga trīsdesmitajos gados, radās kolonijas Ilinojā, Viskonsinā, Aiovā, Minesotā un Dakotās. Norvēģuaprūpi 1839.g. iesāka laju spredikotājs Erlings Eielsens, kuŗu 1843.g. ordinēja kāds vācu mācītājs. 1846.g. viņš dibināja savu sinodi, kas kopš 1874.g. saucās Hauges vārdā (sk. a) un sekoja šīs laju kustības tradicijām (vienkārša litruģija, sludinātājs netērpjas talārā u.t.l.).

Kad Hauges sinode 1874.g. grozīja satversmi, Eielsens izstājās un nodibināja jaunu sinodi (sk.14.pkt.) - 1851.g. radās otra norvēģu sinode (sk. b), kas turējās pie Norvēģijas valsts baznīcas tradicijām. No 1872.-1883.g. tā sadarbojās ar Misūri sinodi (sk. 7.pkt.), bet uzskatu atšķirības dēļ predestinācijas jautājumā izšķīrās. Savkārt no šīs grupas atšķēlās četras: 1887.g. Anti-Missourian Brotherhood (tā paša predestinācijas jautājuma dēļ), 1893.g. Lutheran Free Church (sk. 6.pkt.), 1900.g. Lutheran Brethren (sk. 17.pkt.) un 1917.g. Norwegian Synod (sk. 9. pkt.). - Trešā no ELC konstruējošām baznīcām radās 1890.g., apvienojoties trim grupām: a) norvēģi, kas 1860.g. bija nodibinājuši skandināviešu Augustanas sinodi (sk.4.pkt.) un kopš 1870.g. bija patstāvīgi, b) Norvēģu - dāņu konference (sk. 5.pkt.), c) augstāk minētā pret-misuriešu brālība (Anti-Missourian Brotherhood).

ELC ir organizēta 10 distriktos (1 no tiem Kanādā). 1951.g. ELC atbalstīja latviešu draudzes dibināšanu Mineapolisā; nesen ir nodibināta vēl otra ELC latv. draudze Čikāgā. ELC atbalstījusi 8 A.S.V. ieceļojušus latviešu mācītājus. No ELC aprindām nākuši latviešiem pazīstamie LWF darbinieki Dr. H. Hongs un māc. A. Nelsons. - ELC prezidents: Rev. J.A. Aasgard, Th.D. - Birojs: 408 5th Ave. S., Minneapolis 15, Minn. - Oficiozi: The Lutheran Herald un Lutheraneren.

4. */** AUGUSTANA SYNOD, dib. 1860.g., zviedru izcelsmes. Agrīnā zviedru emigrācija, kas pieminēta šī raksta pašā sākumā, apsīka un Ziemeļu kaŗa dēļ zviedru kolonija pie Delaveres upes zaudēja sakarus ar dzimteni. Pēdējais zviedru luterāņu mācītājs nomira 1831.g. Kolonija pārgāja episkopālā baznīcā. Desmit gadus vēlāk sākās jauni zviedru emigrācijas uzplūdi, vispirms Viskonsinā. Emigrantu vidū ļoti aktīvi darbojās metodisti un episkopālā baznīca. 1851.g. zviedru luterāņi pieslējās vācu izcelsmes Ziemļilinojas sinodei. Zviedru vadonis kļuva māc. Lars P. Esbjorns, kas 1860.g. kopā ar norvēģiem nodibināja skandināviešu Augustanas sinodi. 1870.g. zviedri un norvēģi sadalījās divi patstāvīgās Augustanas sinodēs, un zviedru grupa tai pašā gadā kļuva par locekli Ģenerālkoncilā (sk. 1.pkt.). Kad pēdējais 1918.g. apvienojās ar ULCA, zviedru grupa tajā neiegāja. Augustana organizēta 13 konferencēs, (no tām 1 ir Kanādā). Augustana atbalstījusi 3 latviešu mācītājus A.S.V. No Augustanas nācis latviešiem pazīstamais LWF darbinieks prof. P. Lindbergs. - Augustanas prezidents: Rev. P.O. Bersell, Th. D. - Birojs: 2445 Park Ave., Minneapolis 4, Minn. Oficiozs: Lutheran Companion.

5. */** UNITED EVANGELICAL LUTHERAN CHURCH (UELC), dib. 1896.g., dāņu izcelsmes. Dāņi sāka ieceļot pag. g.s. vidū. Tā kā viņu skaits nebija liels, viņi sākumā pievienojās norvēģiem, piem. 1870.g. dibinātai Norvēģu un dāņu konferencei, ko kuŗas dāņi atdalījās 1884.g. nodibinādami savu baznīcas asosiāciju. Tai 1896.g. pievienojās grupa dāņu, kas līdz 1894.g. bija piederējuši pie dāņu misijas biedrības (sk. 12.pkt.) un pēc tam organizēja savu baznīcu. Tā apvienojās ar asociāciju 1896.g. UELC organizēta 9 distriktos (no tiem 1 ir Kanādā). - UELC prezidents: Rev. Hans C. Jersild. - Birojs: 2027 N. Humboldt Blvd., Chicago 47, Ill. - Oficiozi: Lutheran Ugeblad un The Ansgar Lutheran.

6. */** LUTHERAN FREE CHURCH (LFC), dib. 1893.g., atdaloties no Apvienotās norvēģu baznīcas (sk. 3.pkt.). LFC ir viena no vismazāk unificētām luterāņu grupām, kas atstāj draudzēm lielu brīvību liturģijas un organizācijas jautājumā. Ikviens krietns kristīgs cilvēks, kas paraksta deklarāciju, ka atbalsta šīs baznīcas mērķus, iegūst balstiesību konferencēs. LFC atbalstījusi vienu latv. mācītāju, un kāds cits latv. mācītājs darbojās LFC kā pilntiesīgs mācītājs. LFC organizēta 18 distriktos (viens no tiem Kanādā). - LFC prezidents: Rev. T.O. Burntvedt, LL.D. - Birojs: 2122 Riverside Ave., Minneapolis, 4, Minn. - Oficiozi: The Lutheran Messenger un Folkebladet.

M. ROZENTĀLE

Reliģiskās ievirzes latviešu lirikā

II.

RATRA dzejnieka sniegumos nekad neatradīsim lielā skaitā viena motīva dzejoļus, piem. tīrus dabas dzejoļus, darba, mīlestības, patriotiskos u.c. Lielāko tiesu vienā dzejolī var izsekot vairākiem motīviem, kas savijušies gleznā, pakļauti kopīgai idejai, noskaņai. Ja dabas ainavas vienreizējā dažādībā ierosina dzejnieka psīchē attiecīgas dvēseles noskaņas vai domu, rodas salīdzinājums, un rezultātā dzejolis ir pa daļai dabas dzejolis, pa daļai patriotisks, mīlestības etc. Tas pats sakāms par dzejoļiem ar reliģisku tematiku. Ir gan tīri reliģiski dzejoļi, kas radušies reliģiskā pārdzīvojumā, tēlodami dažādas attiecības pret dievišķīgām varām, gan arī dzejoļi ar reliģiskiem motīviem. Par dzejnieka reliģiskiem priekšstatiem un ticību var arī spriest, izceļot reliģiskos motīvus, kas ievīti dzejoļos ar tematiem, kas attiecas uz cilvēcīgo un dabas pasauli. Pārsvarā lirikā ir pēdējie motīvi, jo dzejniekā atbalsojas vispirms dzīves vibrējums un dzejā parādās tā atstarojums dzejnieka dvēselē. Daudzi reālisma pārstāvji uzskata par svarīgāko dzejnieka uzdevumu - tēlot tagadnes īstenību, tirzāt šīs zemes problēmas. Ieskatīšanās savas dvēseles dzīlēs un pievēršanās mūžībai ir lielai tiesai dzejnieku tikai dažu mirkļu saturs, kas tad arī izteicas dažos dzejas darbos. Ir arī dzejnieki, kas pārāk dziļā pārdzīvojumā nespēj rast vārdus. Par to K. Skalbe ir izteicies, dzimteni atstājot, ka viņš nespējot apdzejot tautas sāpes, jo tās ir pārāk lielas un dziļas. Šī izjūta bieži vien ir arī cēlonis, kāpēc nav mums skaitliski daudz tīri reliģisko dzejoļu, sevišķi Kristus motīvu. Tāpēc dzejnieku reliģisko priekšstatu izsekošanai vērojumi jāpapildina no dažādiem dzejoļiem ar reliģiskām ieskaņām, Piem. L. Breikša dzejolis ''Latvieša ticība'', kas nobeidzas vārdiem:

''Jo pacels Dievs uz savām rokām
Mūs tad, kad mūsu diena nāks''

ir vienlaicīgi patriotisks un reliģisks dzejolis, kurā vērojama ticība kristīgā Dieva gādībai.

Runājot par dzejnieka reliģisko ievirzi, mēs esam grūta uzdevuma priekšā, grūtāka nekā izsekojot citām dzejnieka dvēseles pusēm. Mēs varam konstatēt faktus, kādus reliģiskus tēlus dzejnieks rāda un cik bieži, bet dažkārt grūti izsekot, kur sākas un kur beidzas dzejnieka ticība, jo arī reliģisko dzeju ietekmē valodas ritms, atskaņas u.c. dzejas līdzekļi. Mainot kādu vārdu labskaņas dēļ, var zust domu nianse, reizē arī izjūtas patiesīgums. Viens no svarīgākiem dzejas līdzekļiem - metafora - sniedz pārdzīvojuma netiešu ainu, kurā dažādi lasītāji var ietulkot dažādu jēgu. Jāšaubās, vai kāds no mūslaiku dzejniekiem vairs ir daudzdievības piekritējs, bet mūsu dzejā bieži ir lietāts jēdziens ''dievi'' Dieva vietā, pie kam runa nav par senatni, bet par tagadni. Pie trimdas dzejniekiem pakavēsimies vēlāk, bet šeit var pieminēt kaut R. Blaumani, kas dzejolī ''Mana ticība'' runā par ''dieviem'' un ''dievu mājokļiem'', gan J. Poruku, kas dzejolī ''Ģēnijs'' saka, ka ģēnijam ir kas no ''dievu gara''. Jādomā, ka šinīs gadījumos šie jēdzieni lietāti antīkās kultūras ietekmē. Gadījumos, kad lasām minētus senlatviešu dievību tēlus, lielāko tiesu gan nevaram runāt par reliģisko dzeju, tā neparāda dzejnieka ticību šiem dieviem, bet tā ir aprakstītāja, tēlodama pagātni vai arī latvju kultūru, tad šie dievu jēdzieni lietāti kā senai kultūrai cieši piederīgi. Piem. K. Skalbe dzejolī ''Dziesmu laiva'' saka

''Un mīļā Laima sien mūs ar dziesmu prievīti.''

Tā nav Laima, kam mēs tagad ticam, bet tā ir Laima, kam ticēja mūsu senči, sniegdami mums savu dziesmu prieku. Tāpat A. Saulieša dzejolī ''Dzimtenes diena'' ir rindas:

''Un balti mirdzot lēna
Kaut kur te Laima iet,''

dzejolim nobeidzoties ar vārdiem:

''Dievs un Saule laukā
Un Laima mūžu lem'!''

Manuprāt Laima te jāsaprot kā senlatviskā gara gaišs iemiesojums.

Ir arī gadījumi mūsu lirikā, kad lasām par kristīgās reliģijas priekšstatiem, bet tomēr mūsu priekšā nav īsta reliģiska dzeja. Piem., Veronikas Strēlertes dzejolis par Fra Filipo Lippi gleznoto madonnu. Šī nav pielūgsmes dzeja Dievmātei, bet gan jūsma, aistetisks prieks par daiļo Toskanas jaunavu, kas māksliniekam bijusi modelis Dievmātei.

Kaut arī mēs censtos dziļi ieskatīties dzejas būtībā, izsekojot dzejnieka pārliecību, tomēr vienmēr nevarēsim sniegt nemaldīgu slēdzienu par dzejnieka reliģiskiem uzskatiem. Un ja vēl ievēro to, ka reliģiskās dzejas iztrūkums kāda dzejnieka devumos nenozīmē svētbijības nepārdzīvošanu, tad dzejnieka dzejas analize no šāda viedokļa šķiet itin smags uzdevums. Tomēr varam mēģināt gūt kādu aptuvēnu ainu un vilkt kontūras.

MĀCĪTĀJS J. MEISTERS

VAKARA DZIESMA

Meld.: Jēzus dzīvo mūžīgi.

VAKARS ZEMEI MIERU NES,
MIERS BŪS PIEKUSUŠAM ROKĀM.
VAI GAN NAKTS ŠĪ SVEŠUMĀ
ATPESTĪS NO VISĀM MOKĀM?
ZVAIGZNES MŪŽAM NEIZDZIEST,
SIRDS, CIK ILGI SPESI CIEST?

AIZDZĪTIEM NO TĒVIJAS,
KUR MUMS IET, UZ KURU PUSI?
SKATI IZDZIEST TĀLUMĀ
DIENA KRESLĀ SATUMSUSI.
DIEVS, LAI KO TU LEMIS MUMS,
TAVA VALSTS BŪS PATVERUMS.

SVETU MIERU LŪDZAM, DIEVS,
DZIMTĀS ZEMES SĀPJU DRAUDZEI;
DOD, LAI LIELĀ DUSĀ REIZ
SAUC MŪS BLAKUS SENČU AUDZEI
TUR, KUR TĒVU TRŪDI DUS,
SĀPES RIMST UN VAIDI KLUS.

Vācijā, Osnabrikā, 1950.g. oktobrī.

Uz apsolito zemi

Kā mežinieks, kas stāvā upes krastā baļķus cirtis, asiņainiem pirkstiem baļķi pie baļķa sējis un pacietīgi pavasaŗa ūdeņus gaidījis, tāds - viens starp daudziem - ir arī Mozus: īsts savas tautas vadonis. Viņš sasēja savu tautu kā plostu un vadīja to ar drošu roku pāri krācēm un sēkļiem, lai beidzot piegrieztu to apsolītās zemes krastam. Tiktāl - nekādas starpības. Tiktāl arī Bībele ir vēstures grāmata. Starpība sākas tur, kur tādam baļķu cirtējam un plosta sējējam jautājam: kas tevi pilnvarojis, un ko tu celsi? - Parastā atbilde: Māna tauta mani pilnvarojusi. Es celšu tautas namu. Mozus atbilde: Dievs mani pilnvarojis. Es celšu Dieva namu.

Brīva tauta brīvā zemē, bez šaubām, bija arī Mozus nolūkos, bet šai brīvajai tautai brīvajā zemē bija kalpot Dievam. Tas Mozu paceļ pāri tautas vadoņiem, ierindojot viņu praviešu, Dieva aicināto un izredzēto pulkā.

* * *

Kā baļķis pie baļķa, stiprām saitēm sieti, seši simti tūkstoš vīru, tikpat daudz sievu un vismaz divreiz vairāk bērnu šonakt dreb kā plosts savas tautas spēcīgajā likteņu straumē. Šonākt jāizšķiras: iet vai palikt, vergot vai brīviem būt. Pie miera nav gājusi neviena ģimene, ne liels, ne mazs. Kājas apautas. Drēbes sajoztas. Ceļa nastiņas sasietas. Lukturos dreb liesmas, krūtīs - sirdis.

Uz galda ceļa maize: jēra cepetis, vīna kauss un rūgtas zāles. Tās garšo kā gaŗie verdzības gadi. Tā ir gaŗa nakts.

Ierejas suns, iebrēcas putns - lielie ausās: Vai nāca kāds? - Sievu acis apsarkušas: Šeit taču vismaz bijām paēduši. Dievs zina, kā būs tur? - Vīru sejas nopietnas: Ja nu tomēr jāpaliek, ja faraons nepiekrīt, vai tad nekļūs vēl ļaunāk? Deviņas reizes jau faraonam lūgts: Atlaid! Deviņas reizes faraons ir atbildējis: Nē. Faraona griba šos ļaudis saista pie Ēģiptes zemes, kā tauva plostu pie krasta. Deviņas reizes pats Dievs to ir cirtis un - nespējis pārcirst. Šonakt

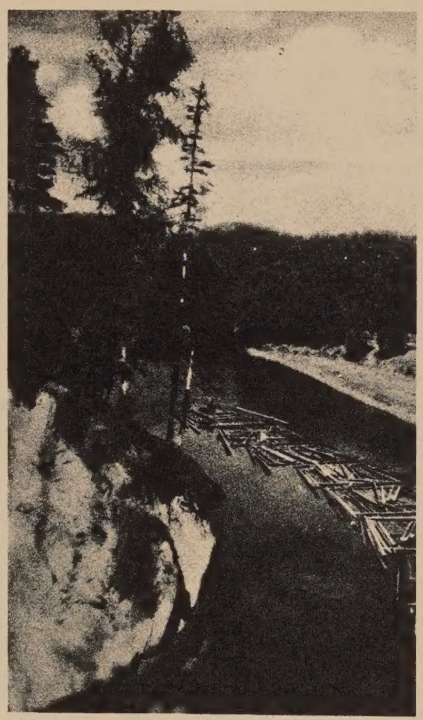

jānāk beidzamajam cirtienam.

Ūdens Ēģiptes upēs ir garšojis pēc asinīm. Vardes un utis, sērgas, krusa, siseņi un tumsa - kā baigi sirotāju pulki, postīdami un mocīdami, ir pārstaigājuši Ēģiptes zemi, nesaudzējot arī ķēniņa pili: Atlaid! Ķēniņš ir piekāpies: Ejiet! - Bet tiklīdz briesmas bija pāri, kā kalēja āmurs uz laktas ir kritis viņa "nē."

Šonakt pa Ēģiptes zemi staigā nāve. Pie kuŗām durvīm viņa apstājas, tur svece izdziest, stājas pukstēt sirds. Tā ir baiga nakts.

"Klusu!" čukst māte, ja, cīņā ar miegu pagurdams, ieraudas bērns. "Klusu!" Tā čūska šņāc uz ciņa: sargies! - Svece noplīvo. Lūpiņas noraustās. Kurpītes spiež. Miegs mācas virsū. Bet viss ir atkal klusu.

Mozus brāļa Ārona māja nodreb. Kas tas bija? Vai durvis ielūza? Galvas saslejas. Ausis klausās. Sirdis dim... Vēl nē! Paldies Dievam, vēl nē! Tikai vecā māla krūze ir nokritusi un saplīsusi. Ha!

Ārona māsa Mirjama, ceļos nometusies, mīca maizi. Bet mīkla šoreiz padevusies tā kā par stingru. Mirjama paspaida to vienreiz, otreiz: gandrīz būtu jāpielej vēl ūdens. Ūdens ir krūzē. Krūze - uz galda. Mirjama pasniedzas pēc krūzes, pielej ūdeni un, jūtot, ka labajā rokā irdenā mīkla kļūst nepatīkami lipīga, ar kreiso ceļ krūzi atpakaļ uz galda. Bet, uz pašas galda malas atstāta, krūze gāžas un - beigta tā ir.

"Ļauna zīme!" domā Ārons. Zem viņa kuplajām uzacīm pazib ļauna rūsa: "Kas par iedomu - tagad cept maizi!"

Mirjama jūtas vainīga. Arī acis nepacēlusi viņa zina: brālis dusmojas. Piesarkusi un nelaimīga viņa nobrauka mīklas piciņas no elkoņiem un, pārklājusi traukam dvieli, salasa lauskas priekšautā.

"Kur tu iesi?"

Mirjama atskatās. Nē, viņa nav maldijusēs. Jautātājs ir Mozus un - negribas nemaz ticēt - neliekas arī dusmīgs.

"Ārā, kur tad citur! Jāizmet lauskas."

"Lai nu vēl paliek," saka Mozus, "nav labi tagad staigāt pa āru, un nebēdā neko, no upes vai avota gluži labi var pasmelt arī ar delnu. Labi, ka tu iedomāji par svaigām karašām."

"Labais brālis," domā Mirjama. "Cik viņš pārliecināts. Kaut arī man būtu viņa ticība! Maizi gan esmu iejaukusi, bet vai mēs tiešām ēdīsim to ceļā? Žēl krūzes."

Pēc brīža viņa saka skaļi: "Dzird, arī ķēniņa dēls esot saslimis."

"Jā, tā runā," atbild Mozus.

"Bet ja nu ķēniņa dēls mirst, vai tad ķēniņš drīzāk nenogalinās mūs visus un tevi vispirms?" Mirjama beidzot nomet kā apsegu, zem kuŗas visu laiku karsusi.

"Ķēniņš? ! izsaucas Ārons saniknots. "Ko man ķēniņš! Jā-

mirst reiz tā kā tā. Bet simtreiz labāk, ja mani saplosa izsalcis lauva, ka - - saniknots lapseņu spiets. Vai tu atceries (Ārons, protams, runā tikai ar Mozu), kad abi pirmo reiz bijām pie faraona un kad faraons paaugstināja klaušas, pret ko tad vērsās šī vergu bara naids? Pret faraonu? Nē, pret mani un pret tevi! Ak Dievs, vai vispār reiz pienāks tā diena, kad būsim brīvi ļaudis, kad domāsim un spriedīsim kā brīvi ļaudis!''

''Tā diena jau ir pienākusi. Lūk, rīts jau aust. Iesim,'' saka Mozus, satverdams spieķi. ''Šķiet, arī ķēniņa vēstnesis ir beidzot klāt.''

Tiešām, nu arī Ārons un Mirjama dzird: tuvojas jātnieks.

''Bet...'' saka Mirjama. ''Pagaidi! Tu jau vēl nezini, ko vēstnesis teiks.''

It kā tieši šo brīdi gaidījusi, nograuj nikna, piesmakusi balss: ''Projām! Vācieties projām ar visu, kas jums ir. Ķēniņa pavēle: vācieties projām.''

''Iesim!'' saka Mozus.

''Bet...'' saka Mirjama vēlreiz. ''Mana maize nav vēl uzrūgusi! Ko lai es daru ar to? ''

''Tagad kavēšanās nav,'' saka Mozus jau aiz durvīm, un viņa balss noskan kā zobena cirtiens pret vairogu. ''Ņem tādu, kāda ir. Pasteidzies!''

* * *

Kā plosts, no krasta atraisījies, sašūpojas un, it kā nezinādams uz kuŗu pusi būs jādodas, pagriežas uz vienu upes krastu un tad uz otru, kamēr, plostnieka stiprās rokas savaldīts, traucas pa straumi uz leju, tā, izdzirduši vārdu ''brīvība'', gandrīz četri simts gadus verdzinātie ļaudis, pat durvis aiz sevis neaizvēruši, metās gan pa labi, gan pa kreisi, kamēr cilšu vecāko sakārtoti, pamazām sarindojās garajam gājienam pret rītiem.

Uz Sinaja kalna pakāpusēs, viņos noskatās saule, sārta, kā Sarkanajā jūŗā mazgājusēs. Uz savu durvju sliekšņiem sakāpuši, raugās ēģiptieši - nemazgājušies, drūmi, izpūruši. Nevienas rokas, kas paceltos, pamātu. Neviena atvadu vārda. Neviena, kas vēlētu laimīgu ceļu. Bet šajā brīdī aizgājējiem tāds vēlējums arī nav vajadzīgs. Laime pati viņus raušus rauj uz priekšu: ātrāk, ātrāk! Tur, kur saule, viņus gaida jauna dzīve, dzimtene, zeme, kur piena un medus upju krastos aug riekstu un mandeļu koki. Bērni rausta māšu rokas: Māmiņ, skriesim! Māmiņ, vai mums katru dienu būs piens un medus? Vai mēs varēsim ēst un dzert cik gribēsim? - Vecie uzsauc jaunekļiem: Ko, vai jūs vairs netiekat mums līdz? - Sievām rokās krūzes, galdautā satīta vai tāpat abrā atstāta mīkla uz kamieša. Mirjama nav vienīgā, kas domājusi par ceļa maizi. - Vīri - jā, kas tad tur notiek? Kāpēc tur gājienā radies sastrēgums? - Vīri grib savus plecus palikt zem akmens šķirsta, kur, pirms gadu simteņiem miris, tagad mājās atgriežas Jāzeps, lai atgultos līdzās saviem tēviem. -

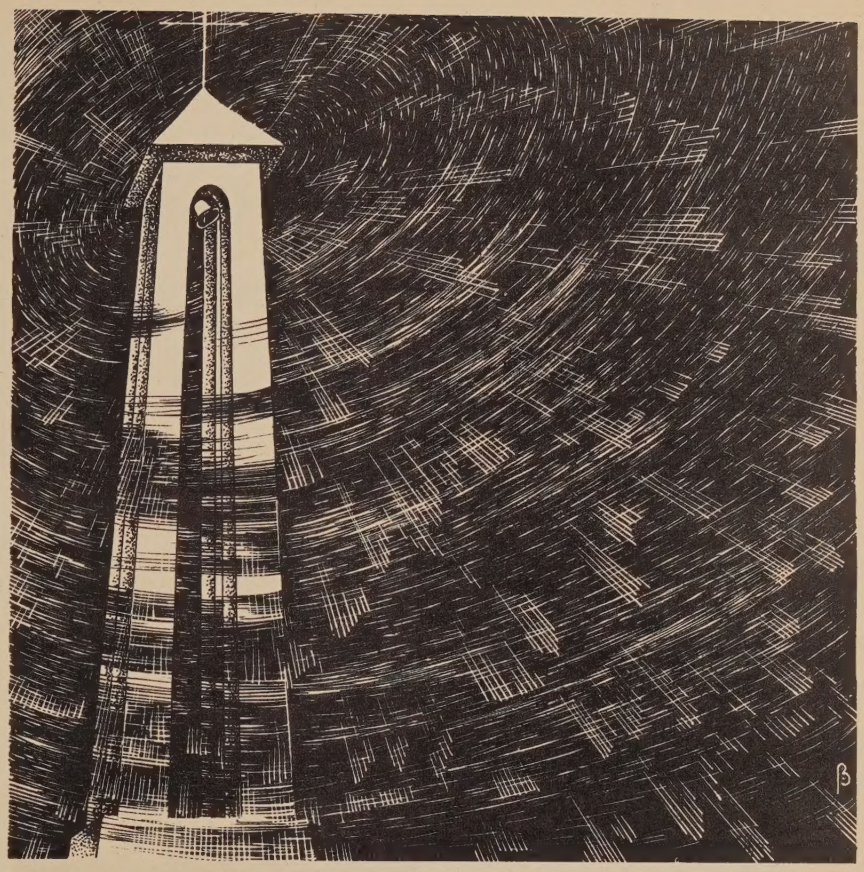

PA VISU ZEMI IR IZGĀJUSI VINU (KRISTUS EV.SLUD.) BALSS SKAŅA.

Māksl. ANŠA BERZIŅA zīmējums Rom. vēst. 10,18.

Uz ceļmalas akmens pakāpies, tikpat kā zirgā kāpis, stāv jaunekļis: sirma galva, sirma bārda - astoņdesmit gadu. Nē, šodien viņam ir atkal četrdesmit - - divdesmit - - desmit. Šodien viņš atkal jūtas savas mātes roku pacelts: pazaudētais ceļš ir atrasts. Nu to ir atradusi arī visa viņa tauta. - Pa labi viņam Ārons, pa kreisi - Mirjama. ''Skaistākā diena manā mūžā,'' viņš saka. ''Paldies Tev, Dievs, par šo dienu!'' Ļaudis māj viņam, sauc: Esi sveicināts, Mozu! - Kāda māte, pacēlusi savās rokās puisēnu, rāda tam: Redzi, tas ir Mozus! - ''Skaistākā diena manā mūžā,'' atkārto Mozus. ''Skaistākā diena...''

O. G.

Published by
NATIONAL LUTHERAN COUNCIL
327 South La Salle Street
Chicago 4, Illinois

For the spiritual care of Latvians of Lutheran faith, recently resettled in the United States.

For information write to the above address. Attention: Latvian Paper.

MĀJAS DRAUGS
DIVISION OF AMERICAN MISSIONS
NATIONAL LUTHERAN COUNCIL
327 South La Salle Street
Chicago 4, Illinois

Return postage guaranteed

Sec. 34.66, P.L.&.R.
U.S. POSTAGE
PAID
Chicago, Ill.
Permit No. 9375

POSTMASTER: If addressee has removed and new address is known, notify sender on Form No. 3547, postage for which is guaranteed.

Jauns žurnāls

Luterāņu pasaules federācija sākusi izdot jaunu žurnālu vācu valodā ''Lutherische Rundschau''. Šis izdevums uzskatāms kā turpinājums agrākajam ''Ziņu Biļetenam'' (''News Bulletin''), kas angļu un vācu valodā iznāca Ženevā un kas pazīstams arī daļai latviešu no Vācijas laikiem. Līdz šim saņemts pirmais (marta - aprīļa) numurs. Tajā ar rakstiem piedalās tik ievērojami autori, kā Anders Nigrēns (Nygren), H. Meizers (Meiser), S.C. Maikelfelders (Michelfelder), F.C. Fraijs (Fry), Einvinds Berggravs, Hans Lilje u.c. Žurnāls grib dot pārskatu par luterāņu dzīvi pasaulē, meklējot un izceļot šim laikmetam raksturīgo. Pirmajā numurā sniegts arī L.W.F. nacionālo komiteju saraksts, un te atrodam arī mūsu un pārējo trimdas baznīcu vadītāju uzskaiti. Kaut arī žurnāls teicamā techniskā apdarē, ar ilustrācijām un 2 iespiedloksnes biezs, abonementa maksa par gadu (6 num.) tikai 3 Šveices franki. Pasūtināt to iespējams tieši apgādā vai caur nacionālajām komitejām.

J. S.

LATVIEŠU EV. LUT. MĀCĪTĀJU ADRESES AMERIKĀ

ROLLE, Voldemārs
4505 Wentworth Rd.
Baltimore, Maryland

RUPERTS, Fricis
25 Summerhill Ave.
Toronto, Ont., Canada

SAUTIŅŠ, Kārlis
429 53rd Str.
Brooklyn 20, New York

SIPOLS, Jānis
Endicot Junior College
Beverly, Massachusets

SKRODELIS, Alfreds
14 1/2 Wentworth Str.,S.
Hamilton, Ont., Canada

STRAUMANIS, Gustavs
2554 Logan Blvd.
Chicago 47, Illinois

STRAUTNIEKS, J.
c/o Miss E. Rentz
1845 N. Sawyer Ave.
Chicago 47, Illinois

ŠEFERS, Viesturs
c/o Rev. A. Lūsis
274 Concord Ave.
Toronto, Ont., Canada

ŠTRAUSS, Jānis
Leaf River, Illinois

TREIVERTS, Arturs
Fremont, Nebraska

TREUS, Fēliks
Church House
231 Madison Ave.
New York, New York

REINFELDS, Nikolajs
414 E. Cedar St.
Olathe, Kansas

LUTHERAN
THE L SEMINARY
RARY

FRIEND OF HOME

English translation of the Latvian Paper MAJAS DRAUGS

Volume No. 2 July 1951 No. 7/17

Kristaps Valters Jr.

THE HEROIC NIHILIST

Ever since antiquity people have observed the stars, in order to prophesy the fates of nations and mankind, to foretell the future, or to seek the way in deserts and seas. The ancient people did that believing, that they are situated in the middle of the cosmos, and therefore deserve a special attention and care from the gods. Especially deep and expressive was such a religious arrogance possesed by man in the Middle Ages. At that time earth was considered the stage, on which the great drama of this world takes place, which was begun with the creation of the world and the expelling of man out of paradise, and at the end of which the men will unite with the eternal God again. The stars, the sun, the moon were only the lime lights, which illuminated this drama. God Himself, invisible dwelling among his angels in the heaven, was the stage-manager of this drama, in Whom all had faith and on Whom all relied, although His action many times would not be comprehensible. To Him they also complained about their sufferings and injustices. To those men God was their foundation, their mighty fortress.

The modern man of our days, does not look to heaven, in order to perceive, the "honorary chair of God", but in order to measure the distances to the stars in thousands and millions of light years, to analyze their spectrums, to calculate the mass and the temperature. The modern man knows that the Earth is just a tiny, little speck. He does not dare to hope anymore, that the Creator of all the systems of suns and nebulas might regard him as a central figure. That, however, it seems to him, would be only ridiculous, if some bacterium of a leaf would fancy that it is the centre not only of the forest, but the whole world, and that the destruction of its leaf would cause the end of the world. It seems to the modern man, - to believe in God were an enormous illusion, which withdrew the man from the life's reality and lured him into the world of delusions and dreams.

Together with the old conception about the world, have collapsed also the old, secure foundations, the mighty fortress, the old opinion of the world.

The modern man lives on this earth one and abandoned, on this ever green restless star in the infinite space, where here and there, in distances of millions of light years, swings lonesome luminous islands - the milliards of stars.

Though having lost the old, secure foundation, the mighty fortress, the modern man does not seem to be desperate, broken, weak. His attitude in life, work and society sometimes seems to be even more heroic, free and sympathetical than that of his predecessors. He just as well creates cultural achievements, values of art and science, he struggles, yes even ruthlessly struggles for his existence, imperturbable, sometimes even with a smile and humor, he stands in the midst of the war fires and hail of bombs, helps the sufferers, as much as it is possible with the means of modern medicine. He does not complain about the afflictions and misfortunes of life, does not curse and blaspheme the fate. Such questions as: "Why does God tolerate it" or "Why does God keep silent!" does not occupy him at all. There is no use to question, to complain, to protest if that all belongs to the old opinion of the world! The French existencialist Sartr says: "God must not be battled, He must be forgotten." The modern man is and

wants to be the true son of the earth, without the soul of stars, for whom the blossoms of the earth are the final everything.

Most difficult, of course, to the modern man is his hour of death, because then even he sees, that the blossoms of the earth do not satisfy, and there must be something else, something from the eternal light. But even then the modern man does not lose his carriage, howsoever his heart would look, he dies silently without moans and sighs, without hopes. Like the glowworm, having risen just for a moment up in the air fades away in the dewey grass of the summer, thus also departs from his life the modern man. Best of all this man could be comparable with the soldier of Pompei, who has been forgotten to be relieved on the sentry, and when the lava masses of volcano buried the city, he then simply remains on his post. This imaginary heroism does not have any intellectual ground: neither the pathos of the martyr and hero, nor ideology, nor idea, which would allocate the significance and meaning to his death. Quite the contrary - all around the absurdity and chaos is grinning, but yet he remains on his sentry. Perhaps, because that was the simplest thing to do at that moment.

And such a "heroic nihilist" is the modern man.

This man, who does not have any ideas anymore, "the metaphysical back", who only lives, in order to exist, is the greatest threat to the Western world at this time. Incredulity and indifference, the moral cowardliness is internally gnawing the Western culture and strength for the struggle against the communism, who, howsoever, wrong and diabolical, yet have ideas and goals of the struggle. Something must be done and immediately, for otherwise it could be too late. That is the great and burning duty and task of the modern theology and all the Christians. These very same dangers threaten also the Latvian society in exile, and especially the youth, who, growing up and being educated among the Western nations, together with the valuable cultural qualities, take up also the thoughts degenerating the men of our days. Ways must be sought, how to approach the modern man, in order to give him back the lost foundation, the safe castle, to bring him back to God. It would be in vain to try to prove to these people, that that image of the world, which astronomy, physics and geology show is not in contradiction with the tidings and conceptions of the Scripture. Without success would remain also protests and warnings about the rebellion against the God and the ignorance of the ethical rules. No, in this way there won't be any success. The great German theological professor Carl Heims in his book "Natural science and faith" shows, that against the world's conception formed by the modern science must be placed another, the image of the true reality. Are we Christians able to do that?

* * *

Pastor Karlis Kronis

THE GATES OF HELL SHALL NOT CONQUER.
Text: Math. 16:18b.

Red is the Cardinal's purple, in which the seventy highest priests of Roman Catholic church are donned, men, whose chairs are placed only one step lower in semicircle around the high seat of the head of their church. And when they all united bow in those bright halls, to salute their only earthly master, who, according to their opinion, has godly authority, or when their group yields for the eternity, honouring and serving it with all the strength of their callings, in the Cathedral of St. Peter - it must appear as if sparkling in the color of old wine, all in berries iridescent, the mountain-ash grove in late autumn bends to the wind, when this great breath of heaven passes over the earthly things.

Yet redder seems this purple, when drop after drop on it has trickled the blood

of the martyrs, which , for the most lovely and most precious offering to its far-away Ruler there in the highness, in the holy place, have been put for the glory on the altar of life by the bearers of that purple.

Heavy is the Cardinal's purple. Underneath it sometimes broad and strong shoulders are stooped, which, however, have not grown tired carrying the heavy burdens of earthly goods, neither have they ached evenings, bending back from the endless yoke of hard working days, but were oppressed by the weight of the great responsibility for the living souls, whom, these servants of their heavenly Master, have considered as entrusted to them and who have had faith in them. Yet, still heavier this purple becomes soaked with the martyr's blood.

The name of Cardinal Mindzenty now only very seldom with a couple of tiny lines has flashed in the columns of the daily press. That, as a wave which has leaped up against the rock, and falling back has burst into the bright drops, is washed up by others, new floods of names. And perhaps only then, when this a long time ago physically and mentally broken down struggler and sufferer - all the same, if in the camera behind the bars on the chilly floor or in the sick-bed in the room whitened in quiet tones - at last will have ceased to suffer his torments of hell, once more before him will bend the heads, not only of the believers in his church, but his name will be mentioned with respect also among those, who have prayed differently, who in the different perception have served Christ.

The garment of the Latvian peasant so very often has been greyish; then, when he has sweat at work, as well as then, when, adorning for the feast, he has looked for his best Sunday garment in the closet. Because of this color, at times he has been sneered at; because of it, at other times he has been hated severely; for the grown up children gone out into the world, it has seemed to be their shame; but he himself has wanted to persist and remain in the world in his own place, there where he has been put by God, with pride accepting as his token the word: the grey. Because thus very often looked also the arable soil of his fields in spring and autumn, thus not seldom was also his chamber, and the fore-father's drying house, thatched with long-truss, on the homestead inherited from the ancestors; and, ruthlessly hardened by the rigid labour, he himself has become in times, outwardly cool and hard, locked into himself a pure heart, from the distance he could seem like a big, grey boundary-mark, lying on the ridge of his fields, which is hard to move, still harder to slit. Yet on these grey garments also, have fallen burning torment drops in purple color, like the petals of the pink aster, picked by the passionate fingers. It was at that time, when the blow of the overseer's cane was still hurting, in the country-estate of a squire, when, put against the apple tree in his own orchard, the bullet of the execution expedition did not pass by, when it was due for him to put on his grey web, greenish dyed, made into the soldier's uniform, when, among thn thousands of others, one shabbier then the other - from his garments there have remained only crumbled rags, him wading the painful roads through the frosty, endless winterland of Russia.

The drop accumulates a drop, and one glowing in pink darker and more magnificent than the other, similar to the stout sea-lilies under the blue waters and - who knows, only the eye of the Highest sees it - perhaps before the eternity, brighter then some purple garment, the grey, home-made frock of the Latvian peasant, is shining; and this uneducated man resembles so much the strange, high educated Cardinal in his inflexible conviction, his faith, his truth of a blood-witness. His name is not being called out in the radio, it doesn't appear on the front pages of the newspapers, no, his name is not mentioned anywhere. Only his own children's or parents' heart aches for him, or still some others' who have known him personally and who themselves, may-be tomorrow can expect the same fate, which has reached this his brother or friend. His name means aboslutely nothing to the world, although he had to go through the gates of that hell. But in God's Kingdom his name isbeing written in the book of

life, there, where in the first lines is told about the end of Stephan and where afterwards thousands upon hundred thousands of names have been added. Among them, names with the Latvian sound are not the rarity.

They are all those people, who have had to go through the gates of hell already here on earth; and those, who have wished and passed the sentence upon them, for a short time they have enjoyed indeed, that their opponents have been taken by darkness and from the darkness of death thus far none of the mortals have come out to perceive the brightness of the day from anew. But the distant, strong hand of the Eternal Father, for them has lifted open some others, still higher gates, the gates of heaven, and they enter the eternal life; who have had been ready to suffer and had suffered death and hell, and their names have the value of Eternity. Not only single individuals - great personalities like the first Christian blood-witness Stephan of more then 1900 years ago, like Cardinal Mindzenty, one of the last martyrs for Christ's cross; not only separate nations, as once Armenians, enclosed alone with Christ's name among the believers of Islam, like our nation with many others now in the terror of the evil shadow of Kremlin not only single generations in this or some other eras, have been forced to bend low, very low and become bent, on their way through the gates of hell, but it seems, as if they were some awfully odd ghost gates, grown and grown all the time like alive, and now their poles are dug in at the very ends of the world, and their lintels like dark lines cover up the sight and lets no more freely to perceive the heaven, and in their black arches, as in a huge mouth, innumerable lives without account disappear. Inscriptions on them about the paradise on the earth, about the spirit of humanity, about the philantrophic world, sometimes deceive and disillusion. And all the more the tears of men washes up the grounds, all the more the weight of moans and bitter curses wants to ruin it, all the more bolder, higher and wider they seem to rise.

Yet Christ has said: "The gates of hell... shall not conquer."

There are scientists, who controvert, that words written in this and the following paragraphs would have been spoken by Jesus Christ himself. Later on they have been put into his mouth by the evangelist, who told us about the life and doctrines of our Saviour.

We will leave this decision to be made by the University's lecturing desk, there is the palace for the scientific disputes. Among the worshipers many things and facts are reviewed and estimated differently as in the meetings of wise men. But in either case - one truth remains effective - it is indeed the opinion of Christ, which is written here, howsoever he would have expressed it. That is the opinion of Christ - one of the basic perceptions of his message - the solid rock of the visible church, which is called in his name, the solid rock an which this church is built in the world - "The gates of hell... shal not conquer!" What does this word mean?

It means, that the truth is still some other word, which is repeated six times in the first page of the Bible "and God saw it to be good" and the seventh time ending the Creation story, it is written; "And God saw everything that he had made, and, behold, it was very good."

Such is the essence of the world, and such is also the man. Without the dread of the curse and also without Cain's mark on the forehead. That is the foundation of life, and there could not be any other foundation. That is the enormous, unique optimism - that all is good, which is so very characterstic of Christ's doctrine. And the evil, which the Saviour in another case has compared with the weeds in the wheat-field, that is only the superfluous slag of life, which in the course of time catches to everything, rust, which starts to nibble metal neglected for long years; dust, which toward evening has heaped up on the shoes of the wanderer, after an all

day journey, of many miles. But that is bound to our essential part, that does not stick, the rust is corroded with strong drugs, the dust and superfluous slag is washed away by clear waters. The evil passes - that is inconstant, not fast keeping, it is incidental. The good remains always, because "all was (and is and will be) very good."

But all around us in the life we see, that it is not so. And not only in this 20th century, which is already in the second half, but in all times of history, then, when the great Nazarene still had not come into this world, as well as many times after, when He again had parted from here - it has not been thus. Only now sometimes seems, living in our era, that the gates of hell in the world have never been so wide open, that they never before have devoured so enourmously great number of men, even the whole nations, as now, in our days. What a deep contrast again between written works, our Scripture and the actuality of facts; what an unbalanced difference between the faith and experience!

Could Jesus Christ have been only a visionary who has walked through life only as if in an endless, great and beautiful dream, with eyes, directed over the earthly things, seeing only heaven and eternal distance. Who, not reckoning with the facts of men's nature, has ventured to transform the whole life according to his will, as God has made him understand it. That fervent heart, how He has been honoured by some famous theologian of recent times, fervent heart, the man, who does not hesitate one and alone to plunge himself daringly in the spokes of the world's wheel, in order not to stop it, but to make it to turn in the opposite direction. "And," further approximately thus says this scientist and also the believer at the same time, "He Himself is torn to pieces and the wheel has not stopped in its course, but the marks of His touch to this wheel is inextinguishable, eternal." Is that only, what our Christ is? No.

Is His doctrine, which is preserved by Testaments, which is preached in congregations, which, being at the same time the announcer of the heavenly life, is and remains also the doctrine of life - a tale about the earthly things, an advice to the man, created to God's likeness, how to honourably walk one's ways in this life, in order not to extinguish oneself before eternity to extinction, is to this doctrine also doomed the same fate as to many other ideas - not to justify itself throughout the life, even to remain altogether separated from it and to decay in very seldom opened books, the wisdom of which maybe only the students for their examinations must know, in order to be forgotten again in a short time, while in the outer world things happen which are bound to happen? Is that only the doctrine of Christ? This idea, with the death sign already in itself? No.

Is the place for his cross only there, where it is separated from the day and day's work, where it is fenced in with the brick wall or the hedge, raising it on the spires of the churches or placing it in the grave-yards? Is this sign in our everyday life so superfluous, that we can quite abandon it? Attempts have been made to destroy it, to mock it, to forbid it! Severe wars have been fought against it, it has been born with dislike. But no one has conquered it. Inumerable are those who have needed it and still will need it. Is this Christ's sign only the symbol of the other world? No.

He Himself, His doctrine and His sign is the truth. - Such truth, that sometimes it is too difficult, to be understood by the great and the wise, and high educated with their cold intellect. But that the plain man and the little child be attached to it with all the strength of their souls, to whom it discloses itself. It is such a truth, which does not recognize any other might stronger than itself, and to which the future belongs. It is eternal truth, GOD's truth.

And one great word of this truth is: "The gates of hell... shall not conquer!" Although so many must go through them already in this life. Though they were built by men and their will over the whole world. Though their shadow would strangle and choke also our lives, and the life of our era.

But all those, who seem to disappear through those gates, donned in the martyr's purple, heavy and lovely purple - the Cardinals in their expensive attire, or the ploughmen of a small nation in their simple grey frock - they do not goto transitoriness, but they enter the open heaven, to bend before the Lord God, Who welcomes them with the golden crown of Stephan in His hand. Then his love has been the greatest, to give away his own life, in order to help others to live. From the restless folds of their purple, the red glimmer iridesces in the skies, which glows more blazy and flashes brighter then the glitter of the riders of dawn's colts in severe times and slashes brighter then the pinkish-yellow flashes of lightning in the skies of the moments of anger - from this glimmer the Lord God will once shape a new day for the world and mankind, the day, whose light will shine through the darkest depth of the gates of hell and will cover it.

"The blood of the martyr's is the seed", said already Tertulian the church father in the beginning of the era of Christianity. And when there once will come the harvest day for this sowing, then the sheaves and their bringers will see the effect of Christ's truth, and all will don the noble purple, of which the heaviness of blood and the red terror will be taken away, and which will glitter lightly and fondlingly, resembling the bush of ripe rasberries.
"The gates of hell... shall not conquer!"

* * *

RELIGION AND SCIENCE.

One of today's greatest American scientists, the Nobel prize winner Robert A. Millikan in his autobiography expresses his opinion also on science and religion. The reader will be interested in the fact, that there has been explained not only Millikan's point of view. It has been signed by many more American scientists.

Millikan begins with the hint that rather large circles are of the wrong opinion as if the scientists were throughout godless and against religion or - that religion and science exclude each other. Science and religion according to Millikan's and many of his adherents' point of view are not two worlds on war. They complement each other.

The relations between religion and science he expresses in the following short formulation: "The aim of the science is to find out the law of nature and the coherence of the things without any prejudice and doctrine. On the other hand the aim of religion is even more important: to cultivate the ideals to which the mankind shall be inclined." The wish to know as well as the inclination to the good and divine are two vital aspirations which have their roots deep in the human soul. Both are necessary in the life, both are necessary for the progress and for the way to a better future of the mankind.

One important thing more there should be noted. This formulation about science and religion has been signed by many representatives of the clergy, bishops and the presidents of the theological seminaries.

The extraordinary success of the natural science to some people who cannot see the things more universal, has made the impression that the science only is important, that the science only can give satisfaction and the great, spiritual joy. The science,

however, does not even touch the problems, which in the human life are of the greatest value, namely the questions about the sense of life and - how we should be. Only the fact, that in spite of these quite fantastic achievements in the science and technics, the mankind is still suffering as in ancient times, proves, that science alone cannot bring the mankind to the light. The same science and technics which put in the hands of the man such a tremendous force over the power of nature, which support him with conveniences, with weapons in his struggle against the diseases and with the insight of things, the same science and technics bring with them the means of destruction, new danger, new sufferings. No matter how high the development of the technics and medicine will be, they are not and will not be able to protect the man from the danger which he faces on every step. The science enriches the human spirit in discovering completely new sides of the reality, the endlessly small atom as well as the remote worlds of the stars. The science, however, cannot give any peace for the soul.

It is a difficult question and no one can answer it how happy are the great scientists and how happy are the representatives of religion. Even more difficult is another question: how strong and doubtless in their faith are the first ones and the second ones, how large is the amount of the really faithful ones. The historians of civilization assert, that the spiritual Western hemisphere is suffering from unbelief and doubt. However, if it is so, then is the ground for these doubts the explaining conclusions about the natural processes in very rare cases. It is rather the tragic of the historiaal events of the 20th century. The world has never before experienced such an excess of bloodshed, sufferings and agony as in our famous 20th century. And the result of all that endless torture is the doubt about the divine supervision spread out among many of the finest heads of the Western hemisphere.

Nevertheless, also those great spirits of doubt could not be labeled as godless and anti-religious men. If we take for the basis the Millikan's formulation about religion which was mentioned above, all could join with it, even these who are in doubt, but want to find the truth and to see the divine light. The important and decisive condition here is - where to are we striving. The human will decide his way. Even if we cannot reach the ideal, we can draw nearer to it. Prof. Dr. -ns.

* * *

Pastor E. Kiploks

Lutheran Church in America.

(Continuation)

2.*/** AMERICAN LUTHERAN CHURCH (ALC), of German origin, established in 1930, in joining of three synods (Synod of Ohio and adjacent States, Synod of Buffalo, Synod of Iowa and other States). First one of these mentioned synods originated from the Pennsylvania ministerium, which took care also of the new colonized areas west of Pennsylvania. As it was rather difficult for the pastors of these areas to keep in contact with Philadelphia, where the seat of the Pennsylvania ministry was, they, starting with 1812, came together for special regional conferences, which in 1818 changed into an independent synod. The two other synods originated in 1845, rather 1854 from so called old-Lutherans, who have left Prussia, opposing the imposed union with the reformers, and could not be completely comprehensive in the dogmatical point of view with the Missouri synod (see 7th point). In differing from the United Lutheran churches (see 1st p.) ALC represents the later German immigrants in the Middle West, who have been more conservative in their dogmatical opinion than their compatriots in the East. - One Latvian pastor has joined the ALC, and now he is serving three American congregations in North-Dakota. ALC has not supported the

immigration of Latvian pastors. - ALC president: Rev. Henry F. Schuh, LL.D. - Office: 57 E. Main St., Columbus 15, Ohio. - Official publications: The Lutheran Standard and Kirchenblatt.

3. */** EVANGELICAL LUTHERAN CHURCH (ELC), Norwegian origin, established in 1917, in joining of three synods: a) Hauge's Norwegian Evangelical Lutheran Synod of America, b) Norwegian Lutheran Church in America, c) United Norwegian Lutheran Church. The Norwegian emigration was initiated by a Quaker of Norwegian nationality, and it was growing rapidly during the first thirty years of the century, creating colonies in Illinois, Wisconsin, Iowa, Minnesota and the Dakotas. In 1839 the Norwegian relief was initiated by the lay-preacher Erling Eielsen, who was ordained in 1843 by a German pastor. In 1846 he established his synod, which was called by Hauge's name since 1874 (see a) and was following in the traditions of this lay-movement (simple liturgy, the preacher does not wear a robe a.s.o.).

When the synod of Hauge in 1874 changed the constitution, Eielsen withdrew and established a new synod (see 14). - In 1851 another Norwegian synod originated (see b), which held to the traditions, of the Norwegian Established church. From 1872 to 1883 it did cooperate with the Missouri synod (see 7), but because of the differences in the opinions in the question of predestination they parted. Eventually from this group have cleaved off four: in 1887 Anti-Missourian Brotherhood (because of the same question of predestination), in 1893 Lutheran Free Church (see 6), in 1900 Lutheran Brethren (see 17) and in 1917 Norwegian Synod (see 9). - Third of ELC Constituent Churches originated in 1890, in joining of three groups: a) the Norwegians, who in 1860 had established the Scandinavian Augustana Synod (see 4) and since 1870 were independent, b) the Norwegian-Danish Conference (see 5), c) the above mentione anti-Missourian Brotherhood.

ELC is organized into 10 districts (one of them in Canada). In 1951 ELC supported the establishing of a Latvian congregation in Minneapolis; recently another ELC Lutheran congregation in Chicago has been established. ELC has supported also 8 Latvian pastors in immigrating to U.S.A. From ELC have come also the LWF employee, well known to the Latvian people - Dr. H. Hong and pastor A. Nelson. - ELC president: Rev. J. A. Aasgaard, Th.D. - Office: 408 - 5th Ave. S., Minneapolis 15, Minn. Official editions: The Lutheran Hefald and Lutheraneren.

4. */** AUGUSTANA SYNOD, established in 1860, of Swedish origin. The early Swedish emigration, which has been mentioned at the very beginning of this article, ran low and because of the Northern war, the Swedish colony at the Delaware river lost the contact with their home-land. The last Swedish Lutheran pastor died in 1831. The colony changed to the Episcopalian church. Ten years later the tide of Swedish emigration started anew, first to Wisconsin. The Methodist and Episcopalian churches were very active among the immigrants. In 1851 the Swedish Lutherans adhered to the Northern Illinois synod, which was of German origin. Pastor Lars P. Esbjorn became the Swedish leader, who in 1860 together with Norwegians established the Scandinavian Augustana Synod. In 1870 Swedes and Norwegians separated into two independent Augustana synods, and the Swedish group in the same year became the member of General council (see 1). And when the latter in 1918 joined with the ULCA, the Swedish group did not enter it. Augustana is organized into 13 conferences (1 of them in Canada). Augustana has supported 3 Latvian pastors in U.S.A. From Augustana came the LWF employee, well known to the Latvians, prof. P. Lindberg. Augustana president: Rev. P.O. Bersell, Th. D. - Office: 2445 Park Ave., Minneapolis 4, Minn. Official publication: Lutheran Companion.

5. */** UNITED EVANGELICAL LUTHERAN CHURCH (UELC), established in 1896, of Danish origin. Danes began to immigrate in the middle of the last century. As their number was not large, at first they joined the Norwegians, for example, the Norwegian and

Danish conference, established in 1870, from which the Danes separated in 1884, establishing their own church association. In 1896 they were joined by a group of Danes, who until 1894 had belonged to the Danish mission society (see 12) and thereafter organized their own church. That joined with the association of 1896. UELC is organized into 9 districts (1 of them in Canada). - UELC president: Rev. Hans E. Jersild. - Office: 708 N. Lincoln St., Blair, Nebr. - Official publications: Lutheran Ugeblad and The Ansgar Lutheran.

6. */** LUTHERAN FREE CHURCH (LFC), established in 1893, by separating from the United Norwegian Church (see 3). LFC is one of the least unified Lutheran groups, leaving to the congregations great freedom in the question of the liturgy and organization. Every downright Christian man, who signs the declaration, that he supports the aims of this church, wins the right of voting in the conferences. LFC has supported one Latvian pastor and another Latvian pastor is working in LFC as a qualified pastor. LFC is organized into 18 districts (1 of them in Canada). - LFC president: Rev. T.O. Burntvedt, L.L.D. - Office: 2122 Riverside Ave., Minneapolis 4, Minn. - Official publications: The Lutheran Messenger and Folkebladet.

(Continuation will follow)

M. Rozentale

RELIGIOUS TENDENCIES IN LATVIAN LYRICS

In the presentations of every poet we will not find numerous poems of the same motive, for example, poems of pure nature, work, love, patriotic a.s.f. Mostly in one poem there could be traced several motives, which interweave into one picture, subjugated to the same common idea, same feelings. When the unique diversity of a certain painting of the nature stimulates in the psyche of a poet a certain mood of his soul or thought, the comparison arises, and in the result the poem is partly nature, partly patriotic, love etc. The same could be said also about the poems with the religious theme, although there are some pure religious poems which have originated from religious experiences, portraying various relations towards divine authority, and also poems with religious motives. The poet's religious conceptions and faith can be judged, by emphasizing the religious motives, which are braided into the poems with themes regarding the human and the world of nature. Predominating in lyrics are the latter motives, because first of all in a poet echos the vibration of the life and in a poem appears the reflex of it in a poet's soul. Many representatives of the realism considers the most important task of a poet - to portray the reality of the present time, to analyze the problems of this earth. The insight into the depths of their own souls and the turning to the eternity, to most of the poets is only the content of some moments, which then also expresses in some poetical works. There are also poets, who cannot find words in the moments of too deep experiences. About that K. Skalbe has said, leaving the home-land, that he was unable to express in poems the griefs of the nation, because they are too great and too deep. This sentiment often is the reason why we do not have numerously many true religious poems, especially with the motives of Christ. Therefore to establish the religious conceptions of poets, the observances must be supplemented from several poems with religious prologues. For example the poem of L. Breiks "The faith of a Latvian" which concludes with the words

"For God will hoist on His own hands,
Us then, when our day will come."

is at the same time a patriotical and a religious poem, in which the trust to the care of Christian God is perceiveable.

In speaking of the religious inclination of a poet, we are facing a difficult task, more difficult then the tracing of the other sides of a poet's soul. We can state facts, what religious figures the poet shows and how often, but it is sometimes hard to define, where the poet's faith begins and where it ends, for the religious poem is also influenced by therhythm of the speech, rhymes and other means of a poem. In changing some word for the harmony's sake, the nuance of the thought could be lost, and at the same time also the truthfulness of the feeling. One of the most important means of a poem - the metaphor - offers the indirect picture of an experience, which various readers can interpret in a different sense. It is very unlikely, that some of the poets of our days would be the votaries to the polytheism, yet in our poems the term "gods" instead of God is often used, and at that the talk is not about the antiquity, but about the present time. Of the poets of exile we will expatiate upon later, but here we can mention R. Blaumanis, who in the poem "My faith" speaks about "gods" and "lodging of gods", or also J. Poruks, who in the poem "Genius" says, that a genius has something from "the spirit of gods." Though one must believe,that on those occasions these conceptions have been used in the influence of the antique culture. In cases, when we read about the mentioned divine figures of the ancient Latvians, mostly, however, we can not talk about the religious poem, that does not show the poet's faith in those gods, but if it is descriptive, portraying the past or the Latvian culture, then the conceptions of those gods are used as the very belongings to the ancient culture. For example K. Skalbe in his poem "The boat of songs" says

"And the dear Laima ties us with the garter of songs."

It is not the Laima in which webelieve now, but it is the Laima in which our ancestors believed,offering us their joy of songs. Likewise in A. Saulietis poem "The day of our home-country" there are lines:

"And sparkling white, slowly
Somewhere here walks Laima,"

the poem concludes with the words:

"God and Sun above
And Laima our life do rule!"

In my opinion Laima here must be assumed as the bright personification of the ancient Latvian spirit.

There are also cases in our lyrics, when we read about the conceptions of the Christian religion, but yet we do not have a true religious poem in front of us. For example, the poem of Veronika Strelerte about the Madonna painted by Fra Filipo Lippi. This is not the poem of adoration to the Madonna, but the feeling, the esthetical delight about the lovely maiden of Toskana, who has been the artist's model for the Madonna.

Although we would try to look deep into the essence of a poem, ensuing the poet's conviction, yet we could not always present an unerring conclusion about the poet's religious opinion. And considering the fact that the lack of the religious poems in the presentations of some poet still does not mean the devotional unexperience, then the analyzing of a poet's poem from this point of view seems to be quite a difficult task. However, we can try to gain some approximate picture and to outline it.

(To be continued)

AN EVENING HYMN

Evening brings for earth the peace
Rest will have the tiresome worker,
Will this night bring some release
From the care and from the heartbreak!
Lver shining are the stars;
Will forever burn the scars?

Having lost his home and nest
Where the wanderer shall wander
Where his soul will find its rest
Will this place be here or yonder?
God, whatever is our pain
In Thine kingdom we remain.

Holy peace through Holy Ghost
Grant, O God, to those who suffer,
Bless the graves which we have lost,
Bless the friends dispersed forever.
Where our fathers sleep in peace
Grant us, too, the last release.

* * *

TO THE PROMISED LAND

Like a woodman who has cut his timbers on a steep river bank, with bloody fingers bound them together and persistantly waited for spring waters - like such a man is also Moses: a real leader of his nation. He bound his nation like a raft and with a brave hand he led it over all rapids and shelves in order to turn it to the banks of the Promised land. So far there is no difference. So far also the Bible is a book of history. The difference is at hand when we put some questions to such a wood-cutter and binder of a raft, namely: By what authority do you do that? What are you going to build? - The common answer would be: By the authority of my nation. I am going to build my nation's house. The answer of Moses: I am going to build God's house.

A free nation in a free land, this, no doubt, was also the intention of Moses, but this free nation in the free land should worship God. In this respect Moses overgrow all the national leaders joining with the prophets, by God called and chosen ones.

\- - -

Like the timbers, bound with strong ties, 600,000 men, about as many women and at least twice as many children are trembling like a raft in the mighty stream of their nation's fate. Tonight the sentence will be passed: to go or to stay, to slave or to be free. There is no family, there is no adult or infant who would go to bed tonight. The shoes are put on. The garments are girdled. Their traps are packed up. The flames are flickering in the candle sticks, in the bosoms are trembling the hearts.

On the table there is the supper: roast lamb, a cup of wine and bitter herbs. They taste like the long years of slavery. It is a long night.

If a dog gives a bark, if a bird gives a chirp, the adults prick up their ears: What was that? Was anybody coming? The eyes of the women have grown red because of

tears: Here we were satisfied at least. God knows, how it will be there? - The men's faces are serious: Won't the things go from bad to worse if Pharaoh does not agree, if they should remain? Nine times Pharaoh has been requested: Let the people go. Nine times Pharaoh's answer was: No. Pharaoh's will binds these people to the land of Egypt as a cable a raft to the bank. Nine times God himself has cut it and has not been able to cut it in two. The last cut shall come to-night.

Water has had bloods taste in the rivers of Egypt. Frogs and lice, epidemics, hail, locusts and darkness have wandered through the land of Egypt like terrible armies of vagabonds. They have demolished and tormented. They even have not spared Pharaoh's palace: Let the people go! The king has conceded: Go! But as soon as the danger was over, his "no" resounded like a hammer-strike on an anvil.

To-night death walks over the land of Egypt. At which door she stops there a candle flame goes out, there a heart stops beating. It is a terrible night.

"Be silent!" hispers a mother, if, giving up in his fight against the sleep, a child starts weeping. "Be silent!" It is like a snake's hiss on a hillock: Watch! The candle flickers. The child's lips flutter. The little shoes pinch. The sleep overcomes. However, all is calm again.

The house of Moses' brother Aaron quakes. What did occur there? Did the door break in? The heads straighten. The ears listen. The hearts beat. Oh, no! Not yet. Thank God, not yet. The old earthen jug has fallen and is broken now. Ha!

Aaron's sister Miriam, standing on her knees is kneading the dough. The dough, however, seems to be a little too tight. Miriam feels it with her hand once and again: Obviously it needs some more water. Water is in the jug. The jug is on the table. Miriam stretches after the jug, she pours some water to the dough and feeling that the dry dough becomes unpleasantly sticky in her right hand, she lifts the jug back to the table with her left hand. The jug, however, left on the very edge of the table falls and - it is no more.

"A bad sign!" thinks Aaron. Below his bushy eyebrows flashes an evil sheet-lightning: "What an idea: to bake bread now!"

Miriam has the feeling of guilt. Even having not lifted up her eyes she knows: her brother is angry again. Having grown red and unhappy she scrapes off the pieces of dough from her elbows and having covered the earthenware with a towel, she picks up the pieces into her apron.

"Where will you go?"

Miriam turns back. No, she is not wrong. It is Moses who has asked that question and, it is hardly to believe, he does not seem angry at all.

"I'm going to bring these pieces out."

"Leave it for a while," says Moses. "It isn't good to be outdoors now, and don't worry, one can scoop water even with his palm from a river or spring. Your idea of having fresh bread was fine."

"My good brother," thinks Miriam "How sure he is! If I had his faith! We surely will have fresh bread soon but will we really eat it when travelling? A pity for the jug."

Then, after a while she says aloud: "The king's son, people say, has become

ill."

"Yes, that's what they say," replies Moses.

"But if the king's son dies won't the king rather kill all of us and you the first?" asks Miriam as if pushing back a blanket which has kept her warm all the time.

"The king?! Aaron exclaims getting angry again. "That's the king! One shall die anyway. It is hundred times better, however, to die if you are torn in pieces by a hungry lion, than... you are stung by a furious swarm of wasps. Do you remember (certainly Aaron is talking to Moses only), when we saw Pharaoh the first time and when he increased the forced labour, who was he whom that mob of slaves hated? Was it Pharaoh? No, it was me and you! My God, will there be a day when we shall be free, when we shall think and judge as free people do?"

"That day is already at hand. Look, it dawns. Let us go," says Moses, grasping his rod. "It seems also the king's messenger is coming at last."

It is true, now even Aaron and Miriam can hear: a rider is approaching.

"But...", says Miriam:"Wait a minute! You don't know yet what the messenger is going to say."

An angry and hoarse voice, however, thunders, as if having waited for this moment: Clear off! Go away with all that you have The king's order: clear off!"

"Let us go!" says Moses.

"But..." says Miriam once more. "My bread!" It has not risen. What am I going to do with it?"

"There is no time left," says Moses already behind the door and his voice sounds like a sword's cut at a shield. Take it as it is, Hurry up!"

- - -

Like a raft, loosened from a river bank swings as if ignorant of which way to go turning to the one river side and then to the other until, mastered by the rafter's strong hand it flows downstream, so the people, having been enslaved almost four hundred years now hearing the word "freedom", even leaving the doors unclosed behind them, ran to the right and to the left until put in order by the elders of the tribes, joined in rows for the long walk to the East. -

Standing on the mount of Sinai a red sun as if having had a bath in the Red Sea, watches them. Standing on the thresholds of their houses, the Egyptians watch them also, - dirty, dark and dishevelled. There is no hand which would wave. There is no voice which would say farewell! There is no one who would wish good luck, At present the leavers, however, do not need such a wish. The Fortune herself is pulling them forward: Quicker, quicker! Over there, where the sun is, there is a new life, home, a land where on the river banks of milk and honey the nut and almond trees are growing. The children are pulling their mother's hands: Mommy, let's run! Mommy, shall we have milk and honey every day? Shall we have to eat and to drink as muhh as we want? - The aged shout to the young..ones: What? Can't you keep up with us anymore? - The women have jugs in their hands, the dough is wrapped in a table-cloth or left in a trough on their shoulders. Miriam is not the only one who has thought about baking bread. - The men, well, what's going on there? Why there the way is blocked? The men want to put their shoulders under the stony coffin in which, already passed away for

To the promised land. (Cont'd)

centuries, Joseph is going home in order to lie down beside his fathers. -

Having climbed up upon a stone at the wayside, as if on a horseback, stands a youth: gray, and he himself is in the age of eighty. No, today he is forty - - twenty - - ten again. Today he has the same feeling of being lifted up by his mother' arms as many years ago: the lost way has been found. Now also his folks have found it. There is Aaron at his right hand and Miriam at his left hand. "That's the happies day in my life!" he says. "Thanks to you, God, for this day!" The people wave to him. They shout: Hail Moses! - A mother has lifted up her little boy in her arms and shows him: "Look, it is Moses!" - "The happiest day in my life," Moses repeats. "The happiest day..."

* * *

A NEW JOURNAL

The Lutheran World Federation has started to publish a new journal in German "Lutherische Rundschau". This edition shall be considered as the continuation of the former "News Bulletin", which was published in English and German in Genf and which is well known also to certain number of Latvians from the times of Germany. Hitherto the first issue (March-April) has been received. Here, with their articles, are taking part such outstanding writers as A. Nygren, H. Meiser, S.C. Michelfelder, F.C. Fry, E. Berggrow, H. Lilje a.o. The journal has the intention of informing about life of the Lutherans in the world, searching and emphasizing the characteristical points of this era. In the first issue there has been published also the list of the National Committees of LWF. Here are mentioned the names of the leaders of the Churches in Exile, ours as well as the others. Although the journal has a praise-worthy technical appearance, illustrations and covers two proofsheets - the sub-scription price for a year (6 issues) is rather small, 3 Swiss francs. The subscrip-tions can be made directly to the publishers or through the National Committees.

J.S.

* * *

The addresses of Latvian Ev. Lutheran pastors in America.

* * *

Published by:
NATIONAL LUTHERAN COUNCIL
327 So. La Salle Str.
Chicago 4, Illinois

For the spiritual care of Latvians of Lutheran faith, recently resettled in the United States.

For information write to the above address:
Attention: Latvian Paper.